

Hud- och könssjukdomar

Till dig som ska behandlas med Methotrexat

Läkemedelsform: Tabletter 2,5 mg samt injektionspenna.

Vad är Metotrexat

Metotrexat är ett läkemedel som bromsar celler i snabb tillväxt (t.ex. hudcellerna vid psoriasis) och hämmar även vissa blodceller som ingår i kroppens immunsystem. Metotrexat har använts för behandling av psoriasis sedan 1950-talet. Metotrexat används också vid vissa blåsbildande hudsjukdomar, vid svåra eksem, psoriasis och till patienter med ledsjukdomar såsom psoriasisartrit och ledgångsreumatism. Det används även vid cancerbehandling men då i betydligt högre doser.

Effekt

Förbättringen kommer som regel efter 4–6 veckors behandling men det kan dröja upp till 3–4 månader innan fullgod effekt. Fungerar behandlingen bra, kan man fortsätta med Metotrexat i flera år.

Dosering

Tabletterna eller sprutorna tar du endast en gång i veckan. Det ska alltid vara på samma veckodag. Vanligtvis börjar man med 2–4 tabletter men dosen kan ofta snabbt ökas till 6 tabletter (eventuellt 8–10 tabletter). När man fått god effekt av behandlingen kan dosen oftast sänkas igen. För att underlätta vid eventuellt illamående kan man ta tabletten på kvällen innan man ska sova. Man kan i undantagsfall också dela upp dosen och ta tabletterna med 12 timmars intervall under ett dygn.

För att minska risken för biverkningar kombineras behandlingen med folsyravitamin (tablett Folsyra 5 mg) detta tas 24 timmar efter Metotrexat-tabletterna.

Kontroller/provtagning

Innan behandlingen påbörjas tas blodprover som omfattar blodceller, njur- och lever-funktion, hepatit, hiv, graviditetstest för kvinnor samt urinprov. Provtagning för blodceller, njur- och leverfunktion behöver göras regelbundet under hela behandlingen enligt särskilt schema: vecka 1, 3, 5, 7 efter påbörjad behandling, sedan vecka 12 och om allt ser bra ut fortsättningsvis var 3:e-var 6:e månad, om inte läkare eller sköterska meddelar annat. Är proverna bra hör du inget från oss.

Det är mycket viktigt att du sköter kontrollerna så att vi kan upptäcka eventuella biverkningar och i vissa fall avbryta behandlingen. Att du tar dina prover är en förutsättning för att receptet ska förlängas. Det bästa är om proverna tas 1–2 dagar innan nästa Metotrexatdos (viktigt är att de inte tas dagarna efter en dos, då det kan ge förhöjda värden).

Återbesök

När man står på ett läkemedel bör man komma på regelbundna återbesök.

Första återbesöket är 3–4 månader efter start, sedan 6–12 månader efter start, och om allt fungerar bra, räcker det därefter ofta med återbesök en gång per år.

Biverkningar:

De biverkningar som kan förekomma är i princip av två olika typer, dels de som du märker själv och som oftast är ofarliga, dels de som visar sig i blodproverna. Skulle biverkningar uppträda går de tillbaka om man minskar dosen eller slutar med medicinen.

De flesta får inga obehag alls av behandlingen. Den vanligaste biverkningen är lättare magbesvär och illamående. Vissa kan få huvudvärk eller känna trötthet under någon dag efter tablettintag. En ökad känslighet att få infektioner kan förekomma, likaså lättare håravfall, men detta är sällsynt. Påverkan på levern med förhöjda levervärden eller minskat antal av blodcellerna (röda och vita blodkroppar samt blodplättar) ger sällan obehag, utan märks först vid blodprovskontrollerna.

I sällsynta fall kan man få torrhosta, feber och andnöd. Gör uppehåll med Metotrexat och kontakta hudmottagningen snarast!

Övrigt

Graviditet och amning:

Metotrexat kan ge fosterskador. Både kvinnor och män ska sluta med Metotrexat minst 3 månader före planerad graviditet. Metotrexat får inte ges under vare sig graviditet eller amning.

Infektion:

Under pågående infektion bör man göra uppehåll med Metotrexat, men inte vid lindrigare infektion såsom lättare förkylning eller blåskatarr. Kontakta mottagningen för rådgivning.

Vaccin:

Influensavaccination rekommenderas årligen. Levande vaccin ska inte tas under behandling med Metotrexat.

Operation:

Oftast behöver man inte göra något uppehåll med Metotrexat i samband med operation. Diskutera alltid detta med den läkare som skall operera dig.

Andra mediciner:

Metotrexat kan kollidera med andra läkemedel, bland annat antiinflammatoriska läkemedel, s.k. NSAID (t.ex. Naproxen, Naprosyn, Voltaren, Orudis, Ipren m.fl.) och läkemedel med acetylsalicylsyra (t.ex. Treo, Magnecyl, Trombyl m.fl.). Läkemedel med acetylsalicylsyra bör undvikas förutom Trombyl som är i låg dos kan tas som vanligt. NSAID kan man oftast fortsätta med som tidigare men undvika att ta dem på samma dag som Metotrexat. Läkemedel med paracetamol (t.ex. Panodil och Alvedon) går bra att använda.

Det finns ytterligare andra mediciner som inte får kombineras med Metotrexat.

Vid alla sjukvårdskontakter – tala alltid om att du behandlas med Metotrexat